

La dona a qui agradaven els homes

La bellesa sublim de l'actriu Ava Gardner li valgué l'accés al firmament de les estrelles de Hollywood. També tenia cor i, en aquest aspecte, el seu destí no s'ajustà a les normes, sinó que es mogué entre la llibertat i la passió..., o les passions.

ARXIU

A Hollywood, l'amor tenia la seua importància. I amb l'ajuda de la policia, una certa utilitat. Les escenes domèstiques eren inventives; els trets, un esport de cambra; les injúries, una segona llengua, puntuada pels címbals aguts de les dobles galtades.

Comtessa descalça, Pandora indòcil, princesa atrotinada, exquisida i neguitosa degustadora d'alcohol, aristòcrata llicenciosa, Ava Gardner, malson de Nancy Sinatra, esposa de Frank i també d'uns Estats Units puritans i dels budes de la Metro Goldwin Mayer, no s'ho acabava mai a l'hora d'estimar aquells que ella estimava. Féu empal·lidir les dones, féu gruar els homes. I rebutjà amb totes les forces el parapet de les normes.

Amb un començament poc afaflagador (camps sudistes de tabac i de cotó, daltabaix del 29, pare mort prematurament), Ava esperava una propina. I va rebre un destí. El seu instrument (un caçatalents de la MGM) responia al nom de Barney Duham. Barney topà amb una foto de la xica i engegà l'alarma.

Al cap d'un assaig fílmic, Louis B. Mayer, rapinyaire dels estudis, en resumia la impressió general: "No sap parlar. No sap interpretar. És formidable". Ava, dinou anys, s'incorpora a una cleda de *starlettes* atapeïda com una tenda índia. Mossega quan proven de depilar-li les celles. Es gela el cul en bikini, sobre una panna de glaç, per omplir un calendari.

L'estrella de Hollywood en la seva etapa d'esplendor, concretament en el 1949. Per la seva bellesa, l'actriu va fer suar els homes més d'una vegada.

ARXIU

"Cloure la jornada havent sobreviscut era la millor cosa que podies esperar", escriurà en les memòries. Tancà la primera setmana a pas de càrrega fent caure Mickey Rooney.

Rooney havia estat l'estrella de la cèlebre sèrie dels Andy Hardy. Només feia 1,55 metres, duia unes atabaladores sabates amb vernís. Somreia amb amplitud. Anava a la seua. I desencallà sota l'uniforme de la formació l'única xica capaç de provocar un *big bang* sense fer res. La convidà a sopar. Emboirada per la seua formació victoriana ("Si vas al llit amb un home abans de casar-te, prepara't el taüt", li repetia sa mare), declinà. Ell hi insistí. Ella també.

Llavors, Mickey, als peus del qual es desmaiaven totes les fogoses faldilles dels Estats Units, omplí Ava de regals sumptuosos, de temptadors bitllets i rams ridículs. La presentà a Judy Garland, Lana Turner, Esther Williams, etc. L'aclarà, l'exhaurí, exhumà vells acudits. Li suplicà que es casés amb ell vint vegades en una vetllada. Un espectacle delitós. Ella acceptà i ell se l'emportà a casa de la senyora Rooney, la mare, que mostrà una certa lucidesa, tot i sustentat-se en el Four Roses: "Bé, senyoreta, encara no se li ha tirat damunt, supose?"

La "senyoreta", que detestava la falsedat, l'adorà a primera vista. Només Louis B. Mayer xislava. Veia amb mals ulls la unió d'una estrella de la casa amb una obscura *starlette*, per sublim que fos, i ho féu pagar a Mickey. Mayer i Rooney, campions hollywoodencs en totes les categories de llàgrimes, iniciaren un matx. L'actor sanglotà. El patró es mocà. L'escena fou dantesca. Rooney guanyà a costa d'una enèsima jeremíada. La secretària de Mayer modelà una enigmàtica putada estil Tirèsies: "No canvien les taques d'un lleopard." I el 10 de gener del 1942 tingueren lloc les noces sota contracte de la MGM. Mayer envià Ava temporalment al purgatori i la confinà

en feines més aviat poc glorioses. Hi ha fotos que la mostren asseguda sobre el braç del cadiral on Rooney pren posició; ella no pot semblar més alta que ell.

Cop sobre una nit de noces "venuda" com la més esplendorosa de la història de les nits de noces. Amb l'esperança de guanyar temps, Ava, verge negra i rosa fràgil, s'empassa Roederer. De bon matí, Rooney se'n va al *green*, amb el propòsit d'entretenir... els seus clubs de golf. "Durant tota la lluna de mel, conta Ava, es desfèu del paquet, és a dir de mi, en mans del publicitari de la MGM". Li passa pel cap d'ofegar-se, però, malauradament, no sap nedar. Ell fugí amb els membres del seu innombrable clan, va omplint el seu compte al Mocambo, club emplomallat de Los Angeles. En una paraula, es comporta com un autèntic malson.

Canvien les taques d'un lleopard? Jura que vindrà d'hora a casa. És a dir, amb la primera claror de l'alba. Es perd davant qualsevol ullada coberta de rímel. Pel seu costat, Ava passa de ser una experta a trossejar canapès a serho del ganivet de cuina. Després de l'operació d'apendicitis, fa per retrobar, ça i lla, el rastre d'una besada vermella que no sigui seva. Menys d'un any després

de la marxa nupcial de Mendelssohn, obté el divorci per crueltat mental. Algunes ànimes caritatives li recomanen de mirar d'aconseguir la meitat dels béns de Rooney, però només li reclama 2.500 dòlars, la possibilitat de gaudir dels seus joiells i d'un cotxe vell. De les seues passions devastadores, Ava mai no en tocarà el més mínim dividend.

És com és. Honesta, fidel, rebel, insomne, magnètica, maligna, fatal, mortalment bella. Viu amb autenticitat, menysprea les falses aparences, tot ho ha vist, tot ho ha freqüentat, des de les estacions de selecció de Hollywood al desencantament de l'ofici. Ningú no la roba a Mickey Rooney. La perd tot sol. Amb el cor capolat, Ava

Ava Gardner, amb el seu primer marit Mickey Rooney, dies abans de que demanara oficialment el divorci. A sota, un fragment de la seva memorable pel·lícula 'Pandora'.

Gardner passeja, per cent dòlars la setmana, una mirada abrasiva sobre disset melodrames subalterns i ximpls, entre els quals *Du Barry era una dama*. Sofreix darrere les petjades de Lana Turner o de Hedy Lamarr, però també agafa seguretat i pensió al Mocambo. Beu sec. Parla cru. I ha de contenir els nerviosos assalts dels senyors de la pantalla. Intentà d'hipnotitzar-la, en el sentit propi del terme, John Huston? Ella se submergeix en roba de ciutat, o de nit, o en una piscina, per mantenir a distància la seua carcassa de llenyataire.

És el ball dels cercadors d'aventures, dels potentats, dels tocats de l'ala. Howard el guillat (Howard Hughes) vigilarà, adorarà, consentirà, suplicarà, cobejarà,

Dalt, a l'esquerra, Sinatra i Ava. A la dreta, Howard Hughes amb Ava Gardner. El magnat de l'aviació i les finances, enamorat de l'actriu, va arribar a perseguir-la per tenir-la controlada.

L'actriu era la representació de la bellesa. Encara que es considerés tot el que es va dir sobre ella (tirànica, escandalosa, ninfomaniaca...) no s'arribaria mai a desvetllar el misteriós secret que guardava darrere de la seva màscara.

emmetzinarà Ava durant vint anys. Antisemita, antinegres, anticartrista, antimicrobis, corruptor, imperiós, misantrop, milionari, productor, ultrancer, paranoic i mig sord, Howard ha concebut sostenidors per a Jane Russell, ha freqüentat Cary Grant i ha abocat sobre una pell d'animal tota la llista alfabètica dels estudis. De la C de Cyd Charisee a la T de Lana Turner, passant per la H de Katherine Hepburn (un veritable amor aquesta vegada). "Hauria besat un arbre", considera Joan Crawford, una ex. Mai no li haurien aconsellat prou til·la, tan coneguda per les seues virtuts lenitives. Quan Howard Hughes, que Ava confon amb el cineasta Howard Hawks, la retroba, entra en levitació. Ella el jutja dolç, franc, ple de miraments. Ell s'hi mostrarà franc com una cobra.

Propietari de la TWA, Hughes manté un jet a disposició de la Gardner, tan bon punt aixeca un dit. Aprenent de Big Brother i *recordman* de relacions (sexuales, financeres, policiaques) utilitza també un exèrcit de mormons i de quàdruples espies per sotjar-la. És irrespirable. Qualsevol cosa. Fort Alamo. Es mor de desig. Força la persecució. Ella s'hi rebel·la. Li engega salves d'insults. Hughes despatxa l'ONU en la persona de Bappie, la germana d'Ava. I desenfunda un estotget de joells amb el segell del Tiffany's.

Ava les avia per la finestra. Contempla el perdonavides de dalt a baix i hi passa l'esponja. El seu divorci de Michéy Rooney no ha pas romput la seua intimitat. Tots dos ondulen encara entre mambos al Mocambo, beuen d'un glop enormitats de whisky i, a vegades, acaben la nit plegats. Salvatge, li agrada el sexe i es deixa emportar pel moment, per l'esperit de revolta i per una inextinguible set de llibertat. Una nit de lluna plena Hughes es planta a casa seva, creient que la hi sorprendrà amb el seu ex-espòs. La bufeteja. Ella l'apallissa. Un blau ombreja el pòmul de l'estrella. Howard fa penitència, i recomença com si res no hagués passat.

Es creua en el camí d'Artie

Shaw, trenta-cinc anys, cèlebre per les seues interpretacions de Cole Porter, director d'orquestra, capdavanter dels drets racials (fou el primer a reclutar negres per a la seua formació), clarinetista, cultivat, trist genet (d'acord amb l'opinió general, una mota de pols ballava millor que no ell) i molí de paraules sexy i bronzejat. Es mor de ganes de posseir Ava, que anomena "Avala". Li roba el cor des de la primera nit. Se l'emporta de ronda. "Adorava la vida amb Artie abans de casarnos", confia Gardner. A partir del viatge de nocces al llac Tahoe, en efecte, el cel blau s'esquerda, la guerra santa amenaça i les injúries bavegen.

Ava s'adorn amb un melòman obert i es desperta al costat d'un mestretites humiliant. "Quan parlem de Karl Marx, sempre et penses que es tracta del quart germà", li venta ell, entre més amabilitats. Artie ha devorat Dostoievski i Thomas Mann. Ava mai no ha freqüentat més que *Allò que el vent s'endugué* (novel·la de calma total), la terra roja de Tara i l'enveja altiva de Scarlett O'Hara

ARXIU

ra. Per emmascarar les seues llacunes es pensa que seria una bona cosa de rejuvenir-se d'un any. Es fa mesurar el seu coeficient d'intel·ligència (excel·lent), s'inscriu en cursos d'economia a l'UCLA (Universitat de Califòrnia de Los Angeles), inicia una psicoanàlisi, devora la integral de Freud, comença a jugar a escacs.

Just retorn: fa un bona repassada a Artie, un mat d'antologia. Molt esportivament, ell evitarà des d'aleshores de jugar amb ella. Ella adquireix *Ambre*, el *best-seller* de Kathleen Windsor, davant el qual ell exhibeix, com de costum, una reacció generosa i mesurada: "Si et sorprend de nou llegint una tal bestiesa, açò s'ha acabat". Artie Shaw ignora encara que s'ajuntarà ben aviat amb l'autora de la bestiesa en qüestió. El divorci, eixe vell *remake*, es pronuncia al cap d'un any i una setmana d'infern. Ava freqüenta aleshores les galtades amb Howard Duff, un flirt MGM, i els braços de Robert Taylor, que no acaba de consolidar la seva relació amb Barbara Stanwick.

Mentrestant, torna el cinema, que ella ha tractat fins llavors amb desimboltura (si no ha estat a la inversa), amb *The Killers*, obra mestra del gènere negre de Robert Siodmak, segons l'obra del "papà" Hemingway. Els ditirambes vénen a ràfegues, i la revista *Esquire* llança Gardner Miss Garce 46. En l'obscuritat d'una sala, un Rital, catòlic, casat, pare de tres fills, pròxim a Bugsy Siegel i a Lucky Luciano, la devora amb

els ulls com el llop de Tex Avery. Havia descobert Ava quan era encara la senyora Rooney. El captiva de debò. S'anomena Frank Sinatra. Anomenat per Marlene Dietrich "el Rolls-Royce dels Homes" i per la resta del món "la Veu", Sinatra no passa el seu millor moment.

Amb la fi de la Segona Guerra, l'interès pel swing declina. Les accions de l'estimat Frankie també. A Ava, tant li fa. Retroba Sinatra a Nova York durant l'estrena d'*Els les prefereixen rosses*—cosa que està per demostrar—. I sucumbeix definitivament amb la bafarada de Palm Springs. La parella se'n va al desert. Frankie branda un revòlver i fa un cartró sobre els fanals d'una ciutat apai-vagada. La seua relació transpira. L'inenarrable Louis B. Mayer convoca Ava per insultar-la amb el pretext que això de freqüentar un home casat no es fa. Viperines, les gasetes s'hi dediquen a fons. Les lligues de virtut posen en evidència "Gardner, la porca". Ella passa per damunt.

Ella i ell s'enganxen bevent, s'adoren. Intercanvien carícies i noms d'ocells. Cartes i cops. Poc se'n falta que no hagen d'omplir el dormitori de sacs d'arena. S'exhaureixen en escaramusses i després es reconcilien amb suaus aproximacions. Cal inclinar-se davant aquests dos guillats, aquests dos folls, aquests furiosos. Estan gelosos: ell, de Howard Hughes, que es dedica a denunciar les ballarines que manté Sinatra; ella, de les seues suposades "putes". Al Copacabana de Nova York, on Frank actua, el públic reclama Ava. Ell s'encarcara: "Avisau-me, si moleste". La sala no li ho perdona. De retorn a l'hotel, Sinatra fingeix un suïcidi disparant una sèrie de trets al malatlàs.

Abandonant-lo als seus dimonis, Ava se'n va a Tossa de Mar (Catalunya). Se'n va a obrir la caixa de Pandora. A morir per un fantasma holandès. A doblar la seua bellesa de mite etern. La primera frase del film, enunciada per James Mason, sona com una confessió a Frank, que continua es-

ARXIU / EFE

ARXIU

sent l'espòs de Nancy: "L'amor es mesura per allò que li sacrificues." Una nit de melangia, Ava es planta en companyia de l'actor Mario Cabré, un tibet que impregna la seua aventura d'una escandalosa publicitat. L'aclapara amb poemes consternats, s'esplaia als diaris. Fa pesar el dubte, utilitza el condicional. És indicatiu.

"La Veu" fa sentir la seua veu. Fi de l'entreacte Cabré. Show Boat—escandit pel blues d'Old Man River—propulsa Ava als remolins furiosos del Mississipí, i el divorci de Nancy, arrencat per Frank el 31 d'octubre de 1951, a Santa Mònica, la precipita al remolí d'una vida conjugal més i més escandalosa. Ava exigeix de ser presentada a la seua sogra. Barallat amb els pares, Frank tem la pitjor: s'equivoca. Les dues do-

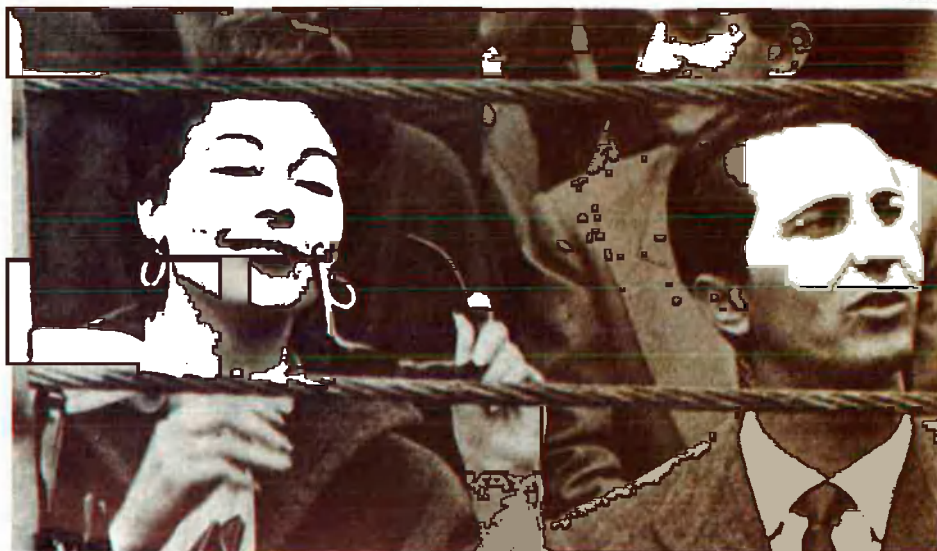
nes, que voten pels demòcrates, consideren Sinatra el millor cantant del món i juren com deu traginers; mai no trauran el revòlver.

"No English", "No español".

La lluna de mel es juga en les timbes de la Cuba de Batista. Però Frank té el cap en un altre lloc. Intriga per arrencar el paper que el tornaria al centre de l'escena, el Maggio de *From Here to Eternity*, clàssic sobreestimat del bes salat i de duel amb ganivet. Per la seua banda, Ava, que ha obtingut de Harry Cohn, productor de la Columbia, assaigs per a Sinatra, llisca sobre *La neu del Kilimanjaro*. Frank li ha concedit deu dies, ni un més. El que fa onze, encara es debat entre la guerra civil espanyola, milers de figurants, lliures de ferits, petards i el realitzador Henry King. I sofreix a continuació una escena històrica. Valia la pena una cosa per l'altra? Opinió malagradosa de Hemingway, autor de la novel·la: "Ava, els dos èxits de la pel·lícula són vostè i... la hiena".

Sinatra es fica en la pell, els galons i els maldecaps, de Maggio. Es pinta, per a la nit, en companyia de Burt Lancaster. Obté un oscar al millor secundari. Ava, mentrestant, encadena amb la sabana africana, les càrregues de rinoceront, la revolta de la tribu dels mau-mau... en unes altres paraules: la simpàtica prova de Mogambo. Plou foc. El bourbon

Ava Gardner amb Frank Sinatra, l'home que més va estimar. L'actriu va captivar Sinatra, en uns moments en què la carrera del cantant no era del tot propícia. A sota, Ava Gardner als dotze anys.

Ava Gardner amb el famós torero, amic de Hemingway, Luis Miguel Dominguín.

Aquest, segurament, va ser el galant més famós que va tenir fora dels estudis.

fa d'antisèptic. Clark Gable relluca Grace Kelly. John Ford és odiós. Sinatra apareix amb un diamant a la butxaca. L'ha pagat amb una targeta de crèdit estampada "Gardner". Ava se'n fum: espera una criatura.

Malgrat les serenates d'un Frank sincerament commòs, Ava opta per no quedar-se'l. Una tristeseta dolça anima el seu somriure: ha nascut pessimista, i hi romandrà. Ford s'humanitza. Gable encoratja Ava. L'acadèmia dels òscars nomina finalment l'actriu. Penjada sobre el seu scooter de *Vacances a Roma*, Audrey Hepburn arrasa. Ava no es molesta gens. Li agrada tan poc el cinema... Al telèfon, Frankie, eixa falsa moneda, li anuncia que s'entreté amb una altra. El desgast ha guanyat els mals cambrers. És l'hora dels advocats, dels grans titulars, del divorci. Ava pateix. Sinatra organitza la vetllada "mortuòria" del seu amor. Retalla amb tisores les fotos de la Gardner i, a continuació, reconstrueix el trencaclosques en forma de catàstrofe. "El seu nas, no heu pas vist el seu nas?"

El seu nas, no. Però el marbre blanc on ella esculpeix la seua llegenda, sí. Joseph Mankiewicz comprèn finalment que cal fer films no pas amb Ava Gardner, sinó sobre Ava Garner. L'encasta, doncs, en el paper sacrificat d'una dona lliure, els viaranys del cementiri italià plantats de xiprers

i d'estàtues, en una obra mestra fúnebre: *La comtessa descalça*. Bacall vigila Bogart de (molt) a prop. Manckiewicz filma un diccionari de l'inconscient. L'eclipsi dels dies, la calor de les nits. Ava, muda en el paper de Maria Vargas, interpreta la seua existència. A l'Espanya franquista, on acampa el rodatge, esperona un mite: el torero Luis Miguel Dominguín.

Té quatre anys menys que no pas ella. S'agraden a primer cop d'ull. Intercanvien juraments vitals: "No English", balbujeja ell. "No español", replica ella. Excel·lents premisses. Al començament de la seua relació, Dominguín es lleva, es vesteix i bota per la finestra. "Es pot saber on vas?" —demana Ava—. "A contar-ho als amics...". No és grolleria, és orgull, sentiment a fi de comptes humà. Malauradament per a ells, Howard Hughes, reclòs en la seua suite de Las Vegas, vigila per tèlex interposat. Ensuma en Dominguín una curiosa barreja "de Don Joan i de Hamlet", el detesta d'entrada. Fa baixar la seua principal font d'ingressos, el preu del cafè. El torero renuncia; es casarà amb la comedianta Lucia Bosé.

Com que el món és ben petit, fins i tot minúscul, Ava es consola amb un antic amant de Lucia, l'italià Walter Chiari. I després es perd en la bijuteria en technicolor de *The Sun Also Rises*. Ha tatuat amb la seua sang massa metres

de pel·lícula. Ha vist massa bromes a l'alba. Ha negligit massa cànons sobre les normes socials i els compromisos de l'existència. Ha espantat per la seua bellesa. S'ha espantat pel desig que suscitava. Beu massa whisky. Però presta encara les seues equívocis a personatges crepusculars, entre ells la patrona madura d'un hotel mexicà (*La nit de la iguana*, basada en l'obra de Tennessee Williams).

John Huston, el realitzador que l'havia empaitada al voltant d'una piscina, té cura de la seua entrada en matèria. Ofereix als seus comedians (Richard Burton, Deborah Kerr, Sue Lyon) un Derringer i una bala en or amb el seu nom gravat. El sol pesa. L'electricitat manca. Hi ha paios que ronden. Ava s'arruga, es pinta ulleres, apaga el seu encant. Serveix l'argument en lloc de servir-se'n, no es resol a fer bona cara. Sobre el plató de *La Bíblia* (Huston novament), experimenta una feblesa culpable per Abraham, George C. Scott, el qual la talla en sec i la bat. Ella s'estalvia el seu menyspreu i ell li agafa odi. Huston paga uns mafiosos per evitar la matança. Per algun motiu, tot açò ja no és tan divertit.

Els anys fugen. Ava abandona Madrid, on li reclamen una quantitat astronòmica d'imposts endarrerits, i el veïnatge empipador de l'argentí Juan Perón, per l'anonimat de Londres. El present per als records. Remors —quines?— per a l'oblit. Concedeix entrevistes per interfon (vegeu *Interview*, de Xavier Gianoli, palma d'or de curt-metratge al darrer festival de Canes), passeja el gosset, es nega a explotar el seu inversemblant destí. El 25 de gener de 1990 una pneumònia dispara un tret al deler d'Ava Gardner, cor nu, estrella llibertària, ànima subversiva, a qui agradaven tant els homes, la inconveniència i el tempestuós remolí de la paraula "viure".

Sophie Grassin

Traducció: **Maria J. Seguí**

**La setmana pròxima:
Wiston Churchill**